

De Kracht van Cacao

Hoe eerlijke handel het verschil maakt
in de Dominicaanse Republiek

Lesmethodiek voor de tweede en derde graad Secundair Onderwijs

Oxfam
FAIRTRADE

 Oxfam
Wereldwinkels

Werkblaadjes voor de leerkracht
Britt Hamblok en Loes Heylen / Oxfam-Wereldwinkels

www.oxfamwereldwinkels.be

Wat zie je op deze foto's?
Wat zou het verband hiertussen kunnen zijn?

- Een jongen eet een reep chocolade, een jongen poseert bij een cacaoboom.
- Chocolade wordt gemaakt van cacao.

Van Cacao naar chocolade

Dagelijks eet je voeding van over de hele wereld. Maar het is niet altijd eenvoudig om de plaats te achterhalen waar je eten vandaan komt. Vaak staat de herkomst van de producten niet op de verpakking. Alleen de producent of de verdeler wordt vermeld. Een voorbeeld. Het belangrijkste ingrediënt van echte Belgische chocolade is **cacao**, een gewas dat niet in België voorkomt. Voor cacao moet je naar Afrika, Zuid-Amerika of Zuidoost-Azië.

De kwetsbare rijkdom van de Dominicanen

De Dominicaanse republiek is de grootste uitvoerder van biologische cacao ter wereld. Op grote plantages worden er cacaovruchten gekweekt. De bonen uit de vruchten worden verscheept naar grote Europese havens zoals Amsterdam en worden van daaruit naar de chocoladefabriek getransporteerd. In de fabriek wordt de cacao samen met nog andere ingrediënten zoals suiker en melkpoeder tot chocolade verwerkt.

De Dominicaanse Republiek voert al jaren tonnen cacao uit. In het begin waren vooral de Verenigde Staten de grote afnemers. De Amerikanen gebruikten de cacao om candybars en chocoladepoeder te produceren. De **grote winst** ging naar **enkele bedrijven** die de hele industrie domineerden.

Waarom verkochten de boeren dan aan de multinationals?

De meeste cacaoboeren hebben helemaal geen spaarpotje. Om te kunnen overleven willen ze dus snel geld ontvangen als ze hun cacaobonen verkopen. Daarom verkochten tienduizenden cacaoboeren hun bonen tegen een veel te lage prijs aan tussenhandelaren. Zo maakten de boeren praktisch geen winst, ze mochten al blij zijn als ze net konden overleven. Dit had enorme gevolgen voor de levensomstandigheden van de boeren. Ze hadden geen geld om te investeren in meststoffen, betere productiemethoden of nieuwe bomen en zaden.

De welvaart in de wereld is niet eerlijk verdeeld. Terwijl de rijke multinationals hopen geld verdienen, blijven de Dominicaanse cacaoboeren, ondanks hun harde werk, met zo goed als lege handen achter. Er gaapt een erg diepe kloof tussen het rijke en het arme deel van de aardbol...

Kan het ook anders?

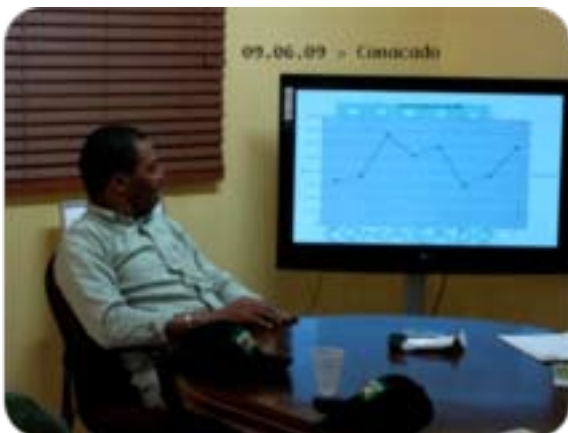
Organisaties zoals Oxfam willen **DE KLOOF TUSSEN ARM EN RIJK VERKLEINEN**. Hoe? Door eerlijke handel! Het idee achter eerlijke handel of fair trade: gaan ermee akkoord dat ze een **vaste minimumprijs** betalen aan de achtergestelde producenten uit ontwikkelingslanden. Naast deze minimumprijs garandeert eerlijke handel ook een **fairtradepremie** voor de producerende gemeenschap. Voor cacaobonen bedraagt die premie 150 dollar per ton. Cacaoboeren kunnen deze premie krijgen als ze voldoen aan de fairtrade criteria.

Hoe steunt Oxfam-Wereldwinkels de cacaoboeren in de Dominicaanse Republiek?

Oxfam-Wereldwinkels werkt samen met Conacado, hun **cacaopartner** in de Dominicaanse Republiek. Oxfam-Wereldwinkels steunt de Dominicaanse cacaoboeren dus niet met directe financiële steun, wel door handel te drijven met

Conacado.

Conacado is een overkoepelende organisatie die de belangen van de cacaoboeren verdedigt. Ze begeleidt 182 cacaoboerenverenigingen via 8 regionale groepen of 'blokken'. In totaal zijn er 10.000 Dominicaanse cacaoboeren aangesloten bij Conacado. De volledige koepel van Conacado voldoet aan de fairtradevoorwaarden. Hierdoor krijgen ze een vaste minimumprijs voor hun cacao's.

Abel is financieel verantwoordelijke van Conacado, de cacaopartner van OFT/OWW

Abel: "We doen ons best om betere condities voor de boeren te bekommen. Eerlijke handel geeft ons extra voordelen. In de eerlijke handel hebben de contracten meer oog voor de situatie van de boeren. Privébedrijven willen alleen maar de beste prijs. Voor zichzelf, welteverstaan. Uiteraard volgen wij de marktcoers, maar we onderhandelen steeds voor een zo eerlijk mogelijke prijs. Een van de eigenschappen van Conacado is dat we heel nauw samenwerken met de producenten. Ik ben daarom ook echt blij dat de winsten rechtstreeks naar de cacaoboeren gaan."

OXFAM FAIRTRADE is hét merk van eerlijke handel. Al hun producten voldoen aan strenge normen. Het merk Oxfam Fairtrade garandeert niet alleen dat de boeren in het Zuiden een eerlijke prijs krijgen voor hun producten, het garandeert ook betere arbeidsomstandigheden, aandacht voor het milieu en zo weinig mogelijk tussenhandelaars, gelijkheid tussen man en vrouw, een samenwerking op lange termijn en opleiding.

OXFAM-WERELDWINKELS is de voornaamste organisatie voor eerlijke handel in België. Via campagnes, acties en educatief materiaal sensibiliseert ze het publiek rond onrechtvaardige wereldhandel. Ze lobbyt bij overheden en bedrijven om iets aan die onrechtvaardigheid te doen. Met de verkoop van producten van eerlijke handel biedt ze consumenten een concreet alternatief. De winkels verkopen zowel voedingsproducten als artisanat van eerlijke handel.

Extreme make-over?

Welke impact heeft eerlijke handel op het leven van de cacaoboeren? Uit de verschillende getuigenissen van Ronaldo en zijn familie blijkt dat Conacado en eerlijke handel voor heel wat veranderingen zorgden in het leven van de boeren. Markeer de voordelen in de tekst.

Hallo, mijn naam is Ronaldo. Ik ben 13 jaar. Samen met mijn mama, mijn broer en twee zussen woon ik in de Dominicaanse Republiek. Misschien klinkt de naam je wel bekend in de oren of ken je het land van de prachtige witte stranden en mooie hotels en luxevakanties? Daarnaast is ons land ook bekend door de cacao productie. De Dominicaanse Republiek is namelijk de grootste uitvoerder van biologische cacao ter wereld!

Dit is mijn mama Santa. Ze is 51 jaar. Zij bewerkt onze cacaovelden maar is ook lid van het bestuur van Conacado, een organisatie voor cacaoboeren in de Dominicaanse Republiek.

Santa: Vroeger mocht mijn moeder geen schoenen kopen zonder dat mijn vader er iets van wist, vertelt Santa. Dankzij Conacado kreeg vrouwenemancipatie hier ook een kans. Nu is één op drie bestuursleden een vrouw. We mogen mee vergaderen en beslissingen nemen. En wij staan ook op de plantage. Vrouwen worden nu eindelijk met respect behandeld.

Dit is mijn broer Danilo. Hij is 25 jaar. Ook hij werkt bij Conacado, hij is de verantwoordelijke van de weegschaal. Door de fairtradepremie kan hij in het weekend aan de universiteit studeren om landbouw-deskundige te worden. Danilo: Een belangrijk voordeel om te verkopen aan Conacado is dat de boeren meteen hun geld krijgen als hun oogst gewogen wordt. Sommigen brengen bijvoorbeeld een zakje van 10 kg binnen waarvoor ze dan meteen zo'n €3 ontvangen. Deze boeren zijn zo arm dat ze die €3 nodig hebben om de dag mee door te komen.

Ronaldo: Enkele jaren geleden passeerde hier een enorme orkaan. Ons huis was in een mum van tijd helemaal vernield.

Ook de cacao velden waren verwoest, en onze groententuin. Drie maanden zaten we zonder eigen voedsel, we hebben veel honger geleden. We waren alles kwijt. Gelukkig kwamen arbeiders in opdracht van Conacado nieuwe bomen planten.

Sinds enkele jaren bieden de Amerikaanse bedrijven wat meer geld als ze cacao aankopen van boeren. Toch waarschuwt Santa haar collega's elke dag om niet meer te verkopen aan de grote Amerikaanse bedrijven. **Santa** "Als het slecht gaat, zien we ze niet meer. Ze bouwen geen scholen of kerken. Ook na een orkaan blijven ze weg. Ze laten ons in tijden van nood in de kou staan. Waarom zouden we dan met hen samenwerken?"

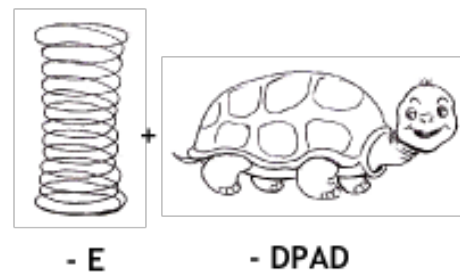
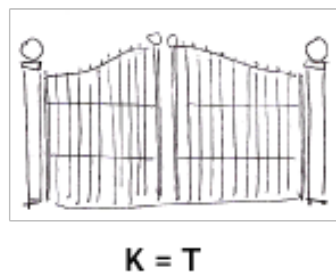
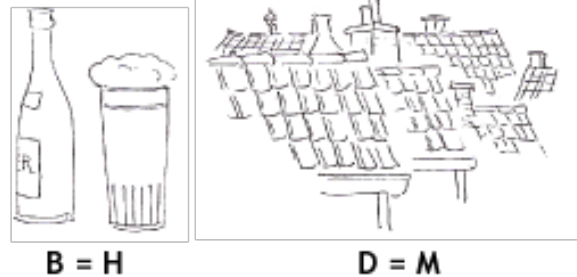
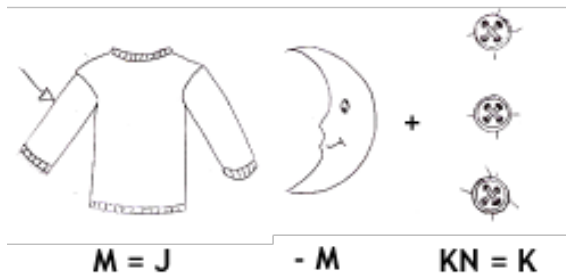
foto: Lieve Blancoquaert

Naast het runnen van een cacao plantage, maakt Santa ook lakens en bedovtrekken op bestelling. 'Ik heb altijd van een eigen bruidswinkeltje gedroomd, ik wilde zelf ontwerpen. Maar het is er nooit van gekomen. Mijn man is twee jaar geleden aan een levertumor overleden. Ik moest de plantage alleen overleefd zien te houden. Dit is mijn leven, mijn lot, maar ook mijn grote trots. Dankzij de plantage én de hulp van Conacado kan ik overleven en mijn kinderen een toekomst bieden. Zij kunnen wél hun droom waarmaken.'

En de voordelen van de projecten van Conacado, die zijn voor iedereen! Want behalve de hogere prijs die de cacao boeren krijgen, worden de fairtradepremies gebruikt voor projecten waar de hele gemeenschap van kan genieten. Er wordt geïnvesteerd in betere woningen, gezondheidszorg, scholen en studiebeurzen. In het dorp van Ronaldo werd er met de premie van eerlijke handel bijvoorbeeld een kapelletje gebouwd, dat ook wordt gebruikt voor vergaderingen.

Sinds de opmars van Conacado en eerlijke handel is zelfs de volledige cacaohandel in de Dominicaanse Republiek grondig veranderd. Grote bedrijven zijn nu ook gedwongen hun prijzen aan te passen en betere voorwaarden te voorzien.

Los de onderstaande rebus op.

Wat kan je hieruit besluiten?

- Wie kiest voor fair trade, helpt producenten investeren in de ontwikkeling van hun gemeenschap.

Een stelling: Ben je het eens met volgende uitspraak? Leg uit.

“Tegen grote winkels en multinationals kan ik niks beginnen.”

- Wel als je weet dat jij als consument, actievoerder, leerkracht, wereldwinkelier (op school),... onderdeel bent van een groeiende groep bewuste klanten en vrijwilligers.

Fair trade dat gaat over het immense verschil tussen je eigen boterham mogen verdienen en je hand voor een aalmoes moeten ophouden.

Het verschil tussen respectvol bestaan en bodemloze miserie. Het verschil tussen eerlijke handel en genadeloze uitbuiting.

Onze macht als consument is zoveel groter dan we denken.”

Lieve Blancquaert

Bekijk de reportage "Cacao van Conacado" Vul onderstaande vragen in.

IDENTITEIT

Waar?

Land: *Dominicaanse Republiek*
Hoofdstad: *Santa Domingo*
Oppervlakte: 48.671 km, ongeveer 1,5 x België
Inwoners: 9.650.054
Armoede: 42% van de mensen leeft in armoede
Klimaat: *vochtige, tropische klimaat*

Wie?

Wie? *Santa en haar familie*
Beroep: *cacaoboeren*

Wat?

Organisatie: Conacado

foto: Lieve Blancquaert

Te koop in de Oxfam wereldwinkels:

Enkele eerlijke producten, gemaakt met cacao van de Dominicaanse Republiek:

Eerlijk prijzen? Dat doe je niet uit medelijden, maar simpelweg uit respect!
Enkele feiten over eerlijke handel!

- 1,5 miljoen producten zagen dankzij eerlijke handel hun levenskwaliteit verbeteren: met het geld dat ze verdienen kunnen ze hun kinderen naar school sturen of toegang verkrijgen tot de gezondheidszorg.
- Eerlijke handel duur? Niet als je de prijs vergelijkt met vergelijkbare merkproducten!
- 35% van de eerlijke producten hebben ook een biolabel!

biochocoladekoekjes
€ 2,25

Bio melkchocolade
€ 1,65

Chocoladebonbons
€ 6,25

Bichorijstwafels
€ 1,49

SANTA & FAMILIE

Welke familieleden ken je?

Santa & haar twee zonen Danilo en Ronaldo (daarnaast heeft ze nog twee dochters)

Welke impact heeft eerlijke handel op hun leven?

Vrouwen mee op cacaoplantages en in het bestuur, kinderen kunnen studeren, beter toekomstperspectief, kunnen hun dromen waarmaken

De familie van Santa is lid van de organisatie Conacado

CACAO VAN CONACADO

Santa en haar familie wonen in de Dominicaanse Republiek

DOM.REPUBLIEK

De Dominicaanse Republiek is de grootste uitvoerder van biologische cacao ter wereld

Klimaat: vochtig, tropisch klimaat

Voordelen: ideale locatie om cacao te verbouwen

Nadelen: natuurfenomenen die de Dominicaanse Republiek treffen, vb. orkanen

Voordelen van OXFAM & CONACADO

- Voor de cacao die aan de fairtradevoorwaarden voldoet, krijgen de boeren een *vaste minimumprijs*
- Daarnaast krijgen de boeren ook een sociale premie of *fairtrade premie* (per-kg afgewerkt product): deze wordt gebruikt voor projecten voor de gehele gemeenschap (vb. scholen, gezondheidszorg, studiebeurzen)
- Daarbovenop kunnen boeren ook een *biopremie* krijgen wanneer hun producten op biologische wijze geteeld worden.

CONACADO

Conacado is een overkoepelende organisatie van zo'n 10 000 Dominicaanse cacaoboeren. Ze begeleidt 182 verenigingen via 8 regionale groepen of 'blokken'.

Voordelen:

Door zich te verenigen staan de cacaoboeren sterker. Zo zijn ze minder afhankelijk van de grote opkopers en kunnen betere handelsvoorwaarden afdwingen.

De organisatie Conacado is een partner van Oxfam-Wereldwinkels

OXFAM-WERELDWINKELS

Eerlijke handel

Oxfam-Wereldwinkels en Oxfam Fairtrade ijveren voor een eerlijke wereldhandel. Ze steunen bijna 100 producentengroepen over de hele wereld.

Aandachtspunten van eerlijke handel:

- een rechtvaardige inkomen
- maakt arme producenten sterker
- menswaardige arbeidsomstandigheden
- respect voor mens en milieu